

2015-11-27

Remissvar

Förslag till föreskrifter om tryckbärande anordningar, utrustningar för explosionsfarlig omgivning och enkla tryckkärl

Medlemsorganisationerna inom Svenskt Näringsliv har getts möjlighet att lämna synpunkter på Arbetsmiljöverkets förslag till nya föreskrifter om tryckbärande anordningar (2015/037415), utrustningar för explosionsfarlig omgivning (2014/106653) och enkla tryckkärl (2015/014689). De synpunkter som lämnas nedan har utarbetats i samverkan med några av Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer, vilka framgår av underskrifterna.

Eftersom föreskrifterna riktar sig till i stort sett samma målgrupper - tillverkare, distributörer, importörer och leverantörer - och är uppbyggda på ett liknande sätt väljer vi att yttra oss i ett remissvar. I flera fall kommer våra synpunkter vara generella för alla tre remisser och i vissa fall, där så anges, är de specifika mot en viss remiss.

Vi efterfrågar en större likhet i de tre föreskrifternas uppbyggnad där definitioner och kravnivåer är jämförbara. Vi anser därför att förslagen mår bra av att jämföras.

Arbetsmiljöverkets pågående översyn av området trycksatt utrustning och anordning mm

I arbetet med detta remissvar har det blivit tydligt att denna översyn är viktig och välkommen. Sakområdet består av ett stort antal föreskrifter som skulle tjäna på ett enhetligt språkbruk och harmoniserade definitioner. Sedan tidigare pågår ett projekt på Arbetsmiljöverket med att se över området trycksatta utrustningar och anordningar. Exempelvis genomfördes några förstudier redan 2006 till 2008 avseende AFS 2002:1, 1997:7 och 2005:3. De föreskrifter som vi förstått ingår i den nu aktuella översynen (projektledare Björn Lindberg) är besiktning av trycksatta anordningar (AFS 2005:3) men också tillverkning av vissa behållare, rörledningar och anläggningar (AFS 2005:2). Även föreskrifterna användning av trycksatta anordningar (AFS 2002:1) och gaser (AFS 1997:7) kommer, såvitt vi förstår, också att beröras.

Vi ser helst att Arbetsmiljöverket nu tar ett samlat grepp över sakområdet med ett tydligt fokus på regelförenkling. I detta ingår, till exempel, att förtydliga vad som gäller för olika typer av företag. Frågor som behöver besvaras är bl.a., vad gäller för mig som tillverkare eller användare, vad gäller om jag modifierar utrustning osv?

De föreskrifter som nu är ute på remiss bör också struktureras så lika som möjligt. För många företag är områdena de berör mycket tekniskt och komplicerat ur regelsynpunkt. Det är svårt att skapa sig en överblick över vad som faktiskt gäller och därmed också svårt att göra rätt, något som inte gagnar säkerheten på företagen. Vid denna revidering bör man

beakta det pågående arbetet med regelförnyelse, vars syfte är att göra regelverket mer tillgängligt, tydligt och relevant för intressenterna. Det ska vara lätt att göra rätt.

Definitionen "ta i bruk"

För att förenkla detta komplicerade regelområde menar vi att Arbetsmiljöverket måste skilja på "användningsföreskrifter" och "tillverkningsföreskrifter". De nu aktuella föreskriftsförslagen bör utformas som renodlade föreskrifter för tillverkare, distributörer och leverantörer och andra föreskrifter på området skulle rikta sig till användare.

I förslagen om enkla tryckkärl och tryckbärande anordningar finns paragrafer som beskriver vem föreskrifterna riktar sig till (2 § respektive 3 §). Här finns beskrivet att de som tar utrustningen i bruk är en av de grupper som berörs. I förslaget om tryckbärande anordningar definieras ibruktagande, vilket inte görs i föreskrifterna om enkla tryckkärl. Samma definition borde vara med i bägge föreskrifterna.

Arbetsmiljöverket bör i dessa föreskrifter ytterligare tydliggöra begreppet ibruktagande och vilka krav som riktas mot dem som tar anordningen i bruk. Det är svårt att förstå skillnaden mellan *att ta i bruk* och *att använda*. Vi föreslår att Arbetsmiljöverket i de allmänna råden lägger till en skrivning, till exempel den från konsekvensutredningen. Förtydligandet lyder "Därmed är det huvudsakligen tillverkare, tillverkarens representant, importörer och distributörer som är berörda av förslaget till nya föreskrifter. Det stora antalet användare av tryckbärande anordningar är marginellt berörda. Användare bör allmänt ha kännedom om vilka regler som gäller för olika produkter, vilket bland annat kan ha betydelse vid inköp av nya anordningar och, inte minst, för att veta vilka besikttningsregler som gäller."

För området tryckbärande anordningar och enkla tryckkärl finns föreskrifterna om användning av trycksatta anordningar, där även ibruktagandet ingår. Att begreppet dessutom ingår i föreskriftsförslagen som riktar sig till tillverkare, leverantörer m fl blir otydligt för en arbetsgivare/brukare.

När det gäller förslaget om utrustningar för explosionsfarliga omgivningar tas inte ibruktagandet upp överhuvudtaget vilket gör att det blir tydligare att denna föreskrift gäller dem som tillverkar, distribuerar och levererar sådan utrustning.

Sanktionsavgifter

Sanktionsavgifterna i föreskrifterna om tryckbärande anordningar och utrustningar för explosionsfarlig omgivning beräknas utifrån en procentsats av produktens eller produkternas totala försäljningsvärde fram till den tidpunkt som överträdelsen konstaterades (i enkla tryckkärl skiljer sig formuleringen något). Detta sätt att bestämma en sanktionsavgift är otydligt och oförutsägbart och vi ställs inför en rad följdfrågor. Är det hur många produkter som *tillverkats* för EU-marknaden? För Sverigemarknaden? Som har *sålts* i Sverige/EU? Som används i Sverige? Som finns i lagerhyllorna hos en eller alla leverantörer i Sverige/EU? För hur lång tid tillbaka, de senaste 5 eller 10 åren? Vilket värde ska användas i beräkningen, nuvarande eller det produkten hade då den såldes? Om arbetsgivaren själv tillverkat en produkt att använda själv, hur bedöms då produktens samlade värde?

I Arbetsmiljöverkets projektrapport (november 2012) om "Kriterier för sanktionsavgifter" anges under avsnitt 5.2 Kriterier att "beräkningen av en sanktionsavgift ska utgå från ett mätbart moment i den aktuella överträdelsen (företrädesvis risksituationen), dvs en parameter som gör det möjligt att lätt beräkna och fastställa hur stor avgiften ska bli i det enskilda fallet. Avancerade beräkningsgrunder bör därför undvikas."

Som vi förstår kommer inte Arbetsmiljöverket kunna kräva sanktionsavgift från utländsk tillverkare eller leverantör som satt en produkt på den europeiska marknaden, t ex. i Sverige. Sanktionsavgiften kommer endast kunna krävas av svenska tillverkare och leverantörer. På en marknad som strävar efter lika villkor menar vi att lagstiftaren också borde sträva efter sanktioner som drabbar rättvist. Att införa sanktioner som endast kommer beröra svenska

tillverkare och leverantörer kan utgöra ett konkurrenshinder och medföra en snedvriden konkurrens.

I riksdagens beslut om sanktionsavgifter på arbetsmiljöområdet finns ett tak på 1 000 000 kr. I föreskriftsförslagen från Arbetsmiljöverket finns inget avgiftstak. En sådan måste bestämmas. Enligt Arbetsmiljöverkets riktlinjer för sanktionsavgifter ska en sanktionsavgift vara proportionell till risknivån. Brister som är aktuella här är avsaknad av dokumentation, alltså den lägsta risknivån, vilket vi anser bör relateras till sanktionsavgiftens storlek. En sanktionsavgift så hög som 1 000 000 kr menar vi är orimlig för denna risknivå.

Sanktionsavgiften i enkla tryckkärl tas inte upp i samband med kravställandet i 36 §, vilket avviker från de två andra föreskriftsförslagen. För ökad tydlighet ska sanktionen ligga i direkt anslutning till kravet.

Sammanfattningsvis, innan fler sanktionsavgifter av denna typ införs anser vi att Arbetsmiljöverket ska avvakta sin egen utvärdering av sanktionsreglernas effekter som ska vara klar i april 2017. Då kan vi förhoppningsvis få svar på om liknande sanktioner har använts och hur beräkningarna har gjorts samt hur systemet har fungerat? Bidrar de nuvarande sanktionsavgifterna verkligen till att nå Arbetsmiljölagens mål om att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Vi menar att Arbetsmiljöverkets befogenheter att förelägga och förbjuda är tillräckligt starka för att komma till rätta med brister på området. Införs ändå sanktionsavgifter måste dessa vara tydliga och läggas på en rimlig nivå.

Allmänna råd och vägledning

Föreskrifterna saknar allmänna råd med undantag för 2 § i enkla tryckkärl. Förtydligande behövs exempelvis för att förklara tillämpningsområde och vem föreskrifterna riktar sig till. Tydligast skulle detta bli med allmänna råd i anslutning till kravställningen.

Området är komplicerat och kompletterande information kommer att behövas med förtydligande och exempel. Det skulle exempelvis kunna vara i form av vägledning, interaktiv guide eller beslutsträd åtkomliga via Arbetsmiljöverkets webb.

Svenskt Näringsliv

/genom

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
Märit Hammarström (marit.hammarstrom@ikem.se)
Camilla Backlund (camilla.backlund@ikem.se)

Teknikföretagen
Malin Nilsson (malin.nilsson@teknikforetagen.se)
Kresimir Iveskic (kresimir.iveskic@teknikforetagen.se)

Industriarbetsgivarna
Cecilia Andersson (cecilia.andersson@industriarbetsgivarna.se)
Margareta Jernelöv (margareta.jernelov@industriarbetsgivarna.se)

